

Statusrapport; plunder og heft-krav etter HAB-dommen

2. juni 2022

Nyhetsbrev fra Simonsen Vogt Wiig

Vi i SVW mener det er på sin plass med en fot i bakken for å se hvor vi er kommet når det gjelder entreprenørers plunder og heft-krav. Dette i lys av en ny dom avsagt av Borgarting lagmannsrett. Dommen er, etter det vi kjenner til, første avgjørelse fra de høyere domstoler hvor entreprenøren fullt ut gis medhold i sine plunder og heft-, samt forseringskrav, siden den mye omtalte HAB-dommen fra 2019. Dommen gir ikke en endelig avklaring på den nedre grensen for hva som er tilstrekkelig dokumentasjon fra entreprenørens side når det gjelder krav knyttet til forsering og plunder og heft. Den er likevel et godt eksempel på rutiner som vil være tilstrekkelig i de fleste prosjekter.

Bakgrunn

Det har nå gått en viss tid siden HAB-dommen fra 2019. I HAB-dommen slo Høyesterett fast at entreprenører som vil kreve dekket kostnader til forsering og plunder og heft, både må bevise at det foreligger driftsforstyrrelser eller ineffektiv drift som følge av forhold byggherren har risikoen for, og at det er årsakssammenheng mellom disse forstyrrelsene og entreprenørens merutgifter.

Når det gjelder kravet til årsakssammenheng slo Høyesterett samtidig fast at hverken generelle erfaringstall eller den såkalte "ovenfra og ned"-metoden (differansen mellom entreprenørens faktiske kostnader og entreprenørens

kalkulerte utgifter) utgjør tilfredsstillende grunnlag for utmåling av en entreprenørs plunder og heft-krav. Høyesterett oppsummerte beviskravet slik;

*“Utgangspunktet må altså være at skadelidte – entreprenøren – skal påvise **konkret** hvilke arbeidsoperasjoner som ble påvirket av byggherreforholdene og beregne de merkostnader dette har medført” (HAB-dommen, avsnitt 83, vår utheving)*

Høyesterett presiserte samtidig at beviskravet ikke må settes så høyt at det vil være *urimelig tyngende* for entreprenørene å sannsynliggjøre slike krav. Den generelle oppfatningen i entreprisebransjen har likevel vært at HAB-dommen ville gjøre det betydelig vanskeligere for entreprenører å oppfylle beviskravet for merkostnader knyttet til forsering og plunder og heft.

Tidsnære bevis kan være nøkkelen

I en fersk avgjørelse fra Borgarting lagmannsrett har vi nå fått et eksempel på hvordan en entreprenør oppfylte beviskravet for en rekke kostnader knyttet til forsering og plunder og heft. Dommen er omfattende, og vi vil innenfor rammene av denne artikkelen kun trekke ut enkelte hovedpunkter.

Saken gjaldt et prosjekt for nybygg og rehabilitering av Slemdal skole i Oslo. Backe Stor-Oslo AS (BSO) var totalentreprenør, mens Elektro-Kontakten (EK) var totalunderentreprenør for elektroarbeidene. Lagmannsretten konstaterte kort at de samme prinsipper som gjelder mellom byggherre og entreprenør gjelder også mellom en totalentreprenør og totalunderentreprenør.

I henhold til det som ble fastslått i HAB-dommen, tok lagmannsretten først stilling til om EK hadde sannsynliggjort at forsinkelsene og fremdriftshindringene skyldtes forhold som BSO bar risikoen for.

EK hadde fremlagt en rekke fremdriftsmeldinger undervegs i prosjektet som både inneholdt beskrivelser og bilder, i tillegg til korrespondanse. Etter lagmannsrettens syn viste dette klart hvordan forsinkelser og manglende ferdigstilling fra foranliggende fag i kritisk linje, samt manglende prosjekteringsunderlag fra BSO, forsinket EKs planlagte hovedaktiviteter. Det er etter vårt syn grunn til å merke seg at lagmannsretten, selv om det pekes på konkrete bevis som ble tillagt vekt, foretar en samlet vurdering av gjennomføringen av prosjektet. Lagmannsretten uttaler angående dette:

*“På bakgrunn av bevisførselen i ankeforhandlingen, **sitter lagmannsretten igjen med det inntrykk** at BSOs overordnede fremdriftsstyring og koordinering har vært utilstrekkelig, herunder at det har skortet på den stedlige byggeplassledelsen” (vår utheving)*

Lagmannsretten går etter dette over til å vurdere de konkrete kravene, som var oppdelt for ulike tidsperioder i prosjektet. Vi har inntatt rettens oppsummering for en av de aktuelle periodene, hvor retten henviser til forseringsrapporter som EK hadde utformet på ukentlig basis i prosjektperioden;

“Som det fremgår, er det i rapporten beskrevet hvilke forstyrrelser og påvirkninger som foreligger for de planlagte arbeidsoperasjonene på det aktuelle tidspunktet, og i hvilken del av bygningsmassen det er tale om. Konsekvensene er også konkret synliggjort, eksempelvis ved at det beskrives at det mannskapet som er planlagt brukt for én bestemt arbeidsoperasjon, må settes på andre oppgaver og få ny opplæring, som følge av forsinkelser hos foranliggende fagområder. Det er underbygget at dette skyldes forhold BSO hadde risikoen for etter kontrakten, ved at det blant annet er vist til konkrete forsinkelser og at det arbeidsgrunnlaget EK skal bygge på ikke er klart.

Tilsvarende konkrete beskrivelser er utarbeidet for hver enkelt uke perioden gjelder.

Lagmannsretten vil videre nevne at de beskrivelsene som er inntatt i forseringsrapportene, er underbygget gjennom andre tidsnære bevis, herunder fremdrifts- og avviksmeldinger EK har sendt i samme periode, og som det er vist til i forseringsrapportene.” (våre understrekninger)

Det var også ført vitnebevis som lagmannsretten fant støttet opp under de skriftlige bevisene. Slik vi oppfatter dommen har lagmannsretten gjennomgående lagt avgjørende vekt på de tidsnære bevisene, her i form av løpende rapporter som kortfattet og presist anga både forstyrrelsene og konsekvensene.

Listen ligger fortsatt høyt

Etter vårt syn viser avgjørelsen at det er fullt mulig for entreprenører å samle tilstrekkelig dokumentasjon for sine merutgifter når det oppstår forstyrrelser/ forsinkelser som byggherre bærer risikoen for. Samtidig mener vi det fremstår nokså klart at entreprenøren i denne saken har hatt særdeles gode rutiner for oppfølging og dokumentasjon av utfordringene undervegs, som ikke kan antas å (foreløpig) være gjengs praksis i bransjen. Vi mener heller ikke at avgjørelsen indikerer den *nedre grensen* for når kravene kan anses sannsynliggjort. Det vil sannsynligvis komme eksempler på at også mindre utfyllende dokumentasjon kan anses tilstrekkelig.

Inntil videre gir dommen grunnlag for en anbefaling om å etablere rutiner som sikrer umiddelbar og jevnlig oppdatert dokumentasjon av driftsforstyrrelser, gjerne i skjema-form, og med enkel mulighet til å dokumentere med bilder. Det er også viktig at det på det aktuelle tidspunktet noteres ned hvilke konsekvenser forstyrrelsene får, og hva entreprenøren gjør for å unngå eller begrense konsekvensene.

Kontaktpersoner SVW:

Atle Berentsen
+47 995 23 510
abe@svw.no

Ragnar Hatlem
+47 951 82 421
rha@svw.no

Emma Isaksen
+47 918 69 421
emi@svw.no

**Philip Netland
Hulløen**
+47 940 36 797
pnh@svw.no

Kristian Saga
+47 419 33 899
ksa@svw.no